

ІННОВАЦІЙНІ ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ

Технологічний підхід у галузі освіти вже декілька десятиліть активно розробляється у вітчизняній та зарубіжній педагогіці, відкриваючи нові можливості для концептуально-проектувального перетворення освітнього середовища, дозволяючи здійснювати на науковій основі проектування новітніх програм шляхом обґрунтування кожного їх етапу і складових із подальшою систематичною та послідовною реалізацією на практиці, забезпечуючи запланований результат.

Слід зазначити, що застосування технологічного підходу у сфері освіти викликає неоднозначні оцінки з боку фахівців цієї галузі. Так піддається критиці розгляд педагогічними технологіями особистості як об'єкта, а не суб'єкта освітнього процесу, а самої освіти як галузі виробництва. Водночас комплексний технологічний підхід до навчання здобув важливе місце серед інших завдяки його спрямованості на точне інструментальне управління навчальним процесом і гарантування поставлених навчальних цілей.

На відміну від методики навчання, яка відповідає на питання «як навчати» за багатьма варіантами змісту конкретної навчальної дисципліни, методів і форм організації навчання, сутність педагогічної технології визначається науково-концептуальною основою, яка обґрунтовує оптимальні шляхи навчання з орієнтацією на гарантованість кінцевого позитивного результату. Відсутність жорсткого прив'язування до предметного змісту навчання розкриває перед педагогічними технологіями, на відміну від методики навчання, ширшу область застосування.

Методологічні засади у застосуванні технологічного підходу визначають основні загальні якості сучасних педагогічних технологій:

- системність інтегральних функціональних властивостей і якостей технологій, які є відсутніми у окремих їх складових (цілях, елементах змісту, методах і формах педагогічної діяльності) і сприяють появі нових освітніх результатів;
- алгоритмічність просторової структури педагогічних технологій полягає у програмуванні їх окремих змістових сходинок, кроків, які впроваджуються у певній послідовності з точним визначенням результативності;
- синегретичність педагогічних технологій визначається застосуванням сукупності концептуальних підходів до педагогічних об'єктів як до відкритих нелінійних систем здатних до самоорганізації;
- культурно-історичний підхід до закономірностей онтогенезу внутрішніх психічних функцій (уваги, пам'яті, мислення, емоцій та ін.) шляхом оволодіння зовнішніми засобами культурної поведінки та мислення (інтеріоризації) у спеціально створеному освітньому просторі.

Отже, технологічне забезпечення розвитку особистості майбутнього вчителя визначається сукупністю інноваційних педагогічних технологій, за якими здійснюється формування особистісно-професійних новоутворень.

Професійна підготовка майбутніх учителів може бути представлена за *технологією «портфоліо»* папкою результатів їх індивідуальних досягнень у освітньо-професійній діяльності, яка містить організовані певним чином зразки та продукти цієї діяльності, відзиви на них учасників освітнього простору ВНЗ і зовнішнього освітнього середовища. За метою створення портфоліо бувають таких типів:

– для самого студента це можуть бути власно «папка досягнень» як засіб самоусвідомлення власної успішності (дипломи, нагороди, відзнаки), а для освітнього простору ВНЗ – це можуть бути:

– «рефлексивне портфоліо» за певний етап професійної підготовки (контрольні, творчі, наукові роботи, результати діагностики рівня особистісно-професійного розвитку) для розкриття динаміки індивідуального особистісно-професійного розвитку;

– «тематичне портфоліо» за результатами вивчення змістового модуля, теми навчальної дисципліни або позааудиторної освітньо-професійної діяльності.

Важливим є запропонувати студентами справжні види освітньо-професійної діяльності, не використовуючи майбутніх учителів у ролі помічників або епізодично, наприклад в сфері надання освітніх послуг, які не є занадто спеціалізованими. Подібні практико-соціальні проекти наповнюватимуть «портфоліо» майбутнього вчителя, якість яких та їх презентація можуть впливати на отримання підсумкових оцінок при вивченні професійно-орієнтованих дисциплін. Критеріями оцінювання тут слугують здатність брати участь у практико-орієнтованій діяльності, уміння аналізувати факти і явища освітньо-професійної діяльності, довільна продуктивна діяльність, моральні якості.

Інноваційні умови освітньо-професійної діяльності і якісно нові відносини між учасниками освітнього процесу передбачають можливість індивідуального навчання он-лайн, доступ до окремих сайтів Інтернету.

Самостійності індивідуальної програми професійної підготовки кожного студента, подоланню ним відчуття неповноцінності Я-сьогоднішнього і набуттю переваги компетентності можуть сприяти *технології застосування інформаційно-комунікативних засобів*, спрямовані на виконання індивідуальних завдань у режимі активного, емоційно-позитивного, спокійного і дружнього діалогу студента з персональним комп'ютером, здатним регулювати складність, послідовність пред'явлення наступних навчальних завдань у відповідності до успішності розв'язання попередніх завдань і заохочувати правильні рішення.

Використання *інформаційно-комунікативних технологій* у професійній підготовці майбутнього вчителя дозволяє, на відміну від традиційного навчання, вільно обирати рівень складності завдань. Студент при цьому не залежить від негативного емоційно забарвленого ставлення до себе, бо педагогічні програмні засоби, як правило, запрограмовані на дружнє ставлення до користувача і тим самим орієнтують його на успіх у навчанні.

Можливість користувача вільно, на свій розсуд, активно взаємодіяти з усіма можливими суб'єктами навчання: викладачем, студентами, педагогічними програмними засобами, здійснювати їх відбір, змінювати темп навчання – забезпечує інтерактивність професійної підготовки за умов застосування *технології використання Інтернету в навчальному процесі*.

Використання *технології медіаосвіти* як механізму захисту від фіктивно заданої в інтерпретації засобів масової комунікації мети професійної підготовки можна визначити несприйняттям цієї інформації як істини в кінцевій інстанції, вивчаючи альтернативні варіанти свого професійного майбутнього, висловлюючи обґрунтовані аргументи «за» та «проти».

Розглянуті нами педагогічні технології сприяють подоланню суперечності між прагненнями студентів до свободи вибору освітніх траєкторій і можливістю гарантовано-успішного оволодіння спеціальністю вчителя, виступають провідною мотиваційною силою у професійному становленні особистості, умовою соціальної безпеки і захищеності особистості студента, а також визначають основні орієнтації характеру майбутнього спеціаліста.

Андрій Цина

ДІЯЛЬНІСНО ОРІЄНТОВАНІ ІННОВАЦІЙНІ ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ СУЧАСНОГО ВЧИТЕЛЯ

Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти ґрунтується на засадах особистісно зорієнтованого, компетентнісного і діяльнісного підходів, що реалізовані в освітній галузі «Технології» і відображені в результативних складових змісту базової і повної загальної середньої освіти [1]. Діяльнісний підхід спрямовує навчально-виховний процес на розвиток умінь і навичок особистості, застосування на практиці здобутих під час трудового навчання знань, успішну адаптацію учня в соціумі, професійну самореалізацію, формування здібностей до колективної діяльності та самоосвіти. Діяльнісний підхід створює умови для пошуку шляхів інтеграції особистості учня до соціокультурного та природного середовища. Розглянемо інноваційні педагогічні технології, спрямовані на створення навчального простору, сприятливого для задоволення фізичних, соціокультурних і пізнавальних потреб учнів.

Педагогічна технологія *диференціації та індивідуалізації навчання* ставить учня в центр технологічної освіти як індивідуума зі своїми специфічними освітніми здібностями і навчальними можливостями [2, 87–122]. Індивідуалізація технологічної освіти реалізує принцип індивідуального підходу до кожного учня при виборі завдань, змісту, методів і форм організації трудового навчання, враховуючи індивідуальні відмінності і здібності школярів. Диференціація навчання спрямована на навчання окремих груп школярів, сформованих за схожими індивідуальними здібностями і особливостями. Індивідуалізація навчання є освітньою метою, а диференціація виступає засобом індивідуалізації.

Розрізняють зовнішню і внутрішню диференціацію. Зовнішня диференціація забезпечується різними типами освітніх закладів, профільними класами здебільшого при профільному технологічному навчанні старшокласників. Внутрішня (рівнева) диференціація є основним способом індивідуалізації, коли клас учнів поділяється на окремі групи (за рівнем успішності, інтересами, здібностями, освітніми потребами і ін.) з різними